

ಸೋರ್ಯಾಂತರ : ಎಲೆ ತಿನ್ನವ ಕೀಟಗಳ ಸಮರ್ಗ ನಿರ್ವಹಣೆ

ಆರ್. ಚನ್ನಕೇಶವ ಮತ್ತು ಸಂಗತಿ

ಕೃಷಿ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯ, ಧಾರವಾಡ - 580 005

ಫೋನ್: 9900934831

ಮಿಂಚಂಚಿ: channakeshavar@uasd.in

ಹನ್ಯಗಳು ಹಿಂದಿನ ಎಲೆಗಳು ಸಹಜವಾಗಿ ಆಹಾರ ತಯಾರಿಸುವ ಕಾರಣನೇಗಳು. ಈ ಆಹಾರವೇ ಸಹಜ ಪೊಣ ಬೀಳವಣಿಗೆ ಬೀಳಕಾಗಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶ. ಎಲೆಯನ್ನೇ ಹಾಳು ವಾಡುವ ಕೀಟಗಳು 'ಆಹಾರಾತ್ಮಾದನೆ'ಯನ್ನು ಕುಂಠಿತಗೊಳಿಸುತ್ತವೆ.

ಸೋರ್ಯಾಂತರ : ಪ್ರಕೃತಿಯ ಒಂದು ಅಪೂರ್ವ ಕೊಡುಗೆ. ಇದನ್ನು ಮಣಿನಲ್ಲಿ ದೊರಕುವ ಬಂಗಾರ, ಮಟ್ಟ ಆಕಳು ಮತ್ತು ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಅಧ್ಯತ ಬೆಳೆ ಎಂದು ಕರೆಯಲಾಗುತ್ತಿದೆ. ಸೋರ್ಯಾಂತರ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಎಣ್ಣೆಕಾಳು ಬೆಳೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಂಚೂಣಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಉತ್ತರ ಗುಣಮಟ್ಟದ ಪ್ರೋಟೀನ್ (ಶೇ. 40), ಎಣ್ಣೆ (ಶೇ.20) ಮತ್ತು ಶೈಳಧಾನ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲದಿರುವ ಲೈಸಿನ್ ಅಮ್ಯೋ ಆಮ್ಲ (ಶೇ. 6.4) ಅಂಶನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ಸೋರ್ಯಾಂತರ ಬೆಳೆಗೆ ಹಾನಿ ವಾಡುವ ಸುಮಾರು 250ಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು ಕೀಟಗಳಲ್ಲಿ ಎಲೆ ತಿನ್ನವ ಹುಳುಗಳು ಪ್ರಮುಖವಾದವು.

ಹಸಿರು ಮತ್ತು ಕಂಡು ಬಣ್ಣದ ಕೊಂಡಲಿ ಹುಳುಗಳು: ಈ ಕೀಟಗಳು ಆಗ್ಸೋ-ಸೆಪ್ಟೆಂಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡು ಬರುತ್ತವೆ. ಮೊಟ್ಟೆಗೆಂದ ಹೊರಬಂದ ಮರಿ ಕೀಡೆಗಳು ಮೊದಲು ಎಲೆಯ ಹಸಿರು ಭಾಗವನ್ನು ಕೆರೆದು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ನಂತರ ಕೀಡೆಗಳು ದೊಡ್ಡವಾದಂತೆ ಇಡೀ ಎಲೆಗಳನ್ನು ಕತ್ತರಿಸಿ ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಈ ಕೀಡೆಗಳ ಬಾಧೆಯಿಂದ ಇಳಿವರಿದೆ. 50 ರಷ್ಟು ಪ್ರಮಾಣ ಕಡಿಮೆಯಾಗುವುದು. ಇವು ಜಲನೆಯಲ್ಲಿ ಎದೆ ಹಾಗೂ ಹೊಟ್ಟೆಯ ಭಾಗವನ್ನು "ಕೊಂಡಲಿ" ತರಹ ಬಗ್ಗಿಸುವುದರಿಂದ ಈ ಹುಳುಗಳಿಗೆ ಕೊಂಡಲಿ ಅಥವಾ ಕತಾರಿ ಹುಳುಗಳು ಎಂದು ಕರೆಯುತ್ತಾರೆ.

ಸ್ಮೋಡಾಪ್ಲೇರಾ ಕೀಡೆ : ಇದೊಂದು ಬಹುಬಳಕ ಎಲೆ ತಿನ್ನವ ಕೀಡೆ. ಇತ್ತೀಚಿನ ದಿನಗಳಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು

ಬೆಳೆಗಳನ್ನು ನಷ್ಟಪಡಿಸಿದ ಪ್ರಸಂಗಗಳು ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರುತ್ತಲಿವೆ. ಪ್ರಮುಖವಾಗಿ ಮೆಕ್ಕೆಚೋಳ, ಭತ್ತ, ತಂಬಾಕು, ಶೇಂಗಾ, ಸೋಂಹಾಂತರ, ಜೀಡಲ, ಕೋಸು, ವೂಲಂಗಿ, ಟೊಮಾಟೋ, ಹತ್ತಿ, ಮೆಣಸಿನಕಾಯಿ ಮುಂತಾದವು. ಹೆಣ್ಣು ಪತಂಗವು ಸುಮಾರು 200–300 ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಎಲೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡುತ್ತದೆ. ಈ ಮೊಟ್ಟೆಯ ಗುಂಪನ್ನು ಬೂದು ಬಣ್ಣದ ಕೂದಲಿನಿಂದ ಮುಚ್ಚಿರುತ್ತದೆ. ಮೊಟ್ಟೆಯಿಂದ 4–5 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಮರಿ ಹುಳುಗಳು ಹೊರಬರುತ್ತವೆ. ಈ ಮರಿ ಹುಳುಗಳು ಎಲೆಯ ತಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಎಲೆಗಳ ಹಸಿರು ಅಂಶವನ್ನು ಕೆರೆದು ತಿನ್ನುತ್ತವೆ. ಈ ರೀತಿ ಕೆರೆಯುವುದರಿಂದ ಎಲೆಗಳು ತಳಭಾಗದ ಬಿಳಿ ಪರದೆಯಂತೆ ಅಲ್ಲಲ್ಲಿ ಕಾಣುತ್ತವೆ. ಈ ಕೀಟವು ನಿಶಾಚರ ಜೀವಿಯಾಗಿದ್ದು, ಕೇವಲ ನಾಲ್ಕೆಂಟು ದಿವಸಗಳಲ್ಲಿ ಚದುರಿ ಎಲೆ ತಿನ್ನಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸುತ್ತವೆ. ಬೆಳೆದ ಕೀಟವು ಕೊಳವೆಯಾಕಾರದಾಗಿದ್ದು ಸುಮಾರು 4 ಸೆಂ.ಮೀ. ಉದ್ದವಿರುತ್ತದೆ. ದೇಹವು ತಿಳಿ ಹಸಿರಾಗಿದ್ದು, ಮೃಮೇಲೆ ಕಮ್ಮ ಚುಕ್ಕೆಗಳ ಸಾಲು ಅಲ್ಲದೇ ಉದ್ದವಾದ ಹಳದಿ ಪಟ್ಟಿಯನ್ನು ಕಾಣಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ರಾತ್ರಿಯ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಭಸ್ತಿಸುವ ಈ ಹುಳುಗಳ ಬಾಧೆಯು ಪರಮಾವಧಿ ಹಂತಕ್ಕೆ ತಲುಪಿದಲ್ಲಿ ಎಲೆಯ ದೇಟನ್ನೂ ತಿಂದಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಮೊರ್ತಿಯಾಗಿ ಬೆಳೆದ ಕೀಟವು ಮಣಿನಲ್ಲಿ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಕೋಶ ಕಟ್ಟಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ. ಕೇವಲ ಎರಡು ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಧಾವಸ್ಥೆ ತಲುಪಿ ಬಿಟ್ಟೆಯು ಕೊಂಡಿದೆ ಹೊರಗೆ ಬರುತ್ತದೆ. ಒಂದು ಜೀವನ ಚಕ್ರವನ್ನು ಮುಗಿಸಲು 30 ರಿಂದ 50 ದಿವಸಗಳ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ 7 ರಿಂದ 8 ಏಳಿಗೆಗಳನ್ನು ಒಂದು ವರ್ಷದಲ್ಲಿ ಕಾಣಬಹುದು.

ಕಪ್ಪ ತಲೆ ಕಂಬಳ ಹುಳು: ಇದು ಕೂಡ ಬಹುಭಕ್ಷಕ ಎಲೆ ತಿನ್ನುವ ಕೀಡೆ. ಇದರ ಹಾವಳಿಯು ಸೆಪ್ಪೆಂಬರ್ ಮತ್ತು ಅಕ್ಟೋಬರ್ ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ಹೆಣ್ಣು ಪತಂಗವು ಎಲೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಸುಮಾರು 800–1000 ತಿಳಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದ ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಇಡುತ್ತವೆ. ಮರಿಹುಳುಗಳು ಒಂದೆಡೆ ಗುಂಪಾಗಿದ್ದು, ಎಲೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದ ಹಸಿರು ಭಾಗವನ್ನು ಕೆರೆದು ತಿನ್ನುವುದರಿಂದ ಎಲೆಗಳು ತೆಳುವಾದ ಬಿಳಿ ಪರದೆಯಂತೆ ಕಾಣಿಸುತ್ತವೆ. 8–10 ದಿನಗಳ ನಂತರ ಹುಳುಗಳು ಜಡುರಿ ಎಲೆಗಳನ್ನು ತಿಂದು ಕೇವಲ ದೇಟನ್ನು ಮಾತ್ರ ಉಳಿಸುತ್ತವೆ. ಮರಿಕೆಟಗಳು ಮೊದಲು ತಿಳಿ ಹಳದಿ ಬಣ್ಣದವಿದ್ದು ಬೆಳೆದಂತೆ ಕಂಡು ಬಣ್ಣಕ್ಕೆ ತಿರುಗುತ್ತವೆ. ಅಪ್ಪಗಳ ಮೈಯಲ್ಲಾ ಕಂಡು ಬಣ್ಣದ ಹೂದಲುಗಳಿಂದ ತುಂಬಿರುತ್ತದೆ. ಬೆಳೆಯು ಹೂವಾಡುವ ಹಂತದಲ್ಲಿ ಪ್ರತಿ ಮೀಟರ್ ಉದ್ದ್ವದಲ್ಲಿ 10 ಮರಿಕೆಟಗಳು ಕಂಡುಬಂದರೆ ಬೆಳೆಗೆ ಆರ್ಥಿಕ ನಷ್ಟಪುಂಟಾಗುವುದು.

ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ: ಈ ಕೀಟಗಳು ಮೊಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಗುಂಪು ಗುಂಪಾಗಿ ಎಲೆಗಳ ಕೆಳಭಾಗದಲ್ಲಿ ಇಡುವುದರಿಂದ, ಅಂತಹ ಮೊಟ್ಟೆಗಳ ಗುಂಪನ್ನು ಆರಿಸಿ ನಾಶಪಡಿಸಬೇಕು. ಬೆಳೆಯು ಅಂಜನಲ್ಲಿ ಎರಡು ಅಥವಾ ಮೂರು ಸಾಲು ಜೀಡಲ ಅಥವಾ ಸೂರ್ಯಾಕಾಂತಿ ಬೆಳೆಯನ್ನು ಬೆಳೆಯುವುದರಿಂದ ಹೆಣ್ಣು ಪತಂಗವು ಆಕಷಿಕ್ ತಗೊಂಡು ಇದರ ಮೇಲೆ ಮೊಟ್ಟೆ ಇಡುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಮೊಟ್ಟೆ ಗುಂಪನ್ನು ಆರಿಸಿ ಕೊಲ್ಲುವುದು ಸುಲಭದ ಕ್ರಮವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ಮರಿಗಳು ಗುಂಪಾಗಿ ಇದ್ದು, ಎಲೆಯು ಹಸಿರು ಭಾಗವನ್ನು ಕೆರೆದು ತಿಂದು ಜಾಳು ಜಾಳಾಗಿ ಮಾರ್ಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇಂತಹ ಬಾಧೆಯ ಲಕ್ಷಣ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ ಪ್ರಥಮ ಹಂತದ ಮರಿಗಳನ್ನು ಆಯ್ದು ಕೊಲ್ಲುವುದು ಸುಲಭ. ಲ್ಯಾಂಗಿಕ ಆಕಷಿಕ ಬಲೆಗಳನ್ನು ಬಳಸಿ ಪ್ರೈಡ ಸ್ನೋಡಾಪ್ಪೆರಾ ಕೀಟದ ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು. ಪ್ರತಿನಿತ್ಯ ಇಂತಹ ಬಲೆಗಳಲ್ಲಿ ಬಂದು ಬೀಳುವ ಗಂಡು ಸ್ನೋಡಾಪ್ಪೆರಾ ಚಿಟ್ಟೆಗಳನ್ನು ಕೊಲ್ಲಬೇಕು. ಅಲ್ಲದೇ ಪತಂಗಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಿ ಮುಂದಿನ ವಾರಗಳಲ್ಲಿ ಅದಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾದ ಹತೋಟಿ ಕ್ರಮಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಕೀಟದ

ಇರುವಿಕೆಯನ್ನು ಗಮನಿಸಲು ಎಕರೆಗೆ ನಾಲ್ಕು ಲಿಂಗಾಕಷ್ಣಕ ಬಲೆಗಳು ಅವಶ್ಯ. ಎಲೆ ತಿನ್ನುವ ಕೀಡೆಗಳ ಹತೋಟಿಗೆ 1.0 ಮಿ.ಲೀ. ಮೊನೋಕ್ಲೋಟೊಫಾಸ್ 36 ಎಸ್.ಎಲ್. ಅಥವಾ 2.0 ಮಿ.ಲೀ. ಶ್ರೀನಾಲೋಫಾಸ್ 25 ಇ.ಸಿ. ಅಥವಾ 0.6 ಗ್ರಾಂ ಡ್ಯೂಫ್ಲಾಬೆಂಜೂರಾನ್ 25 ಡಬ್ಲೂ.ಪಿ. ಅಥವಾ 0.25 ಮಿ.ಲೀ. ಫ್ಲಾಬೆಂಡಿಯಾಮ್ಯೂಡ್ 20 ಡಬ್ಲೂ.ಜಿ. ಒಂದು ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಸ್ನೋಡಾಪ್ಪೆರಾ ನಿರ್ವಹಣೆಗೆ ಜ್ಯೇವಿಕ ಕೀಟನಾಶಕಗಳಾದ ಎಸ್.ಎಲ್.ಎನ್.ಪಿ.ಮಿ. 100 ಎಲ್.ಇ. ಪ್ರತಿ ಎಕರೆಗೆ ಅಥವಾ 2 ಗ್ರಾಂ ನೋಮೋರಿಯಾ ರಿಲ್ಯೆ ಶಿಲೀಂದ್ರವನ್ನು ಅಥವಾ 1 ಮಿ.ಲೀ. ಬಿ.ಟಿ. ದುಂಡಾಣು ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಕೀಟದ ಬಾಧೆ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಕಂಡುಬಂದಲ್ಲಿ 0.2 ಮಿ.ಲೀ. ಕ್ಲೌರ್‌ಎಂಟ್ರಿನಿಮ್ಯೂಲ್ 18.5 ಎಸ್.ಸಿ. ಅಥವಾ 0.5 ಮಿ.ಲೀ. ಲ್ಯಾಂಬ್ಡಾಸ್ಯೆಲೋಡ್ರಿನ್ 5 ಇ.ಸಿ. ಕೀಟನಾಶಕವನ್ನು ಪ್ರತಿ ಲೀಟರ್ ನೀರಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ ಸಿಂಪಡಿಸಬೇಕು. ಹುಳಿಗಳು ದೂಡ್ಡದಾದಲ್ಲಿ ವಿಪೂಷಣಾಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಿ ಎರಚಬೇಕು. ಒಂದು ಎಕರೆಗೆ ವಿಪೂಷಣಾಣವನ್ನು ತಯಾರಿಸಲು 20 ಕಿ. ಗ್ರಾಂ ಭತ್ತೆ ಅಥವಾ ಗೋಧಿಯ ತೊಡನ್ನು ತಟ್ಟಿನ ಮೇಲೆ ಅಥವಾ ಗಟ್ಟಿ ನೆಲದ ಮೇಲೆ ಹರಡಬೇಕು. ನಂತರ 5–8 ಲೀಟರ್ ನೀರಿನಲ್ಲಿ 250 ಮಿ.ಲೀ. ಮೊನೋಕ್ಲೋಟೊಫಾಸ್ 36 ಎಸ್.ಎಲ್. ಕೇಟಿನಾಶಕವನ್ನು 2 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಬೆಲ್ಲದೊಂದಿಗೆ ಬೆರೆಸಿ, ತೊಡಿನೊಂದಿಗೆ ಚೆನ್ನಾಗಿ ಕೂಡಿಸಿ ಮಿಶ್ರಣ ಮಾಡಬೇಕು. ಹೀಗೆ ತಯಾರಿಸಿದ ವಿಪೂಷಣಾಣವನ್ನು 1–2 ದಿನ ಗೋಣಿ ಜೀಲ ಅಥವಾ ಬುಟ್ಟೆಗಳಲ್ಲಿ ಮುಚ್ಚಿಡಬೇಕು. ಇದರಿಂದ ರಾಸಾಯನಿಕ ಶ್ರೀಯೆ (ಫೆರ್ಮಿಂಟೇಶನ್) ಉಂಟಾಗಿ ವಿಪೂಷಣಾಣಕ್ಕೆ ಕೀಡೆಗಳನ್ನು ಆಕಷಿಕ್ ಸುವ ಗುಣ ಬರುತ್ತದೆ. ಎಕರೆಗೆ 20 ಕಿ.ಗ್ರಾಂ ಪ್ರಮಾಣದ ವಿಪೂಷಣಾಣವನ್ನು ಕೈಗವಚ ಧರಿಸಿಕೊಂಡು ಸಾಯಂಕಾಲದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಸಾಲುಗಳ ಮಧ್ಯ ಎರಚುವುದರಿಂದ ಕೀಡೆಗಳು ವಿಷ ಪಾಷಾಣಕ್ಕೆ ಬೇಗನೆ ಆಕಷಿಕ್ ತಗೊಂಡು ತಿಂದು ಬಹು ಬೇಗನೆ ಹತೋಟಿ ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.